

Speciální fytopatologické průzkumy v parku Stromovka

Pražský park Stromovka je jedním z největších, nejstarších a nejvíce navštěvovaných parků v České republice. Je proto naprostou nutností zajistit v tomto parku profesionální péči o dřeviny, která, ač ji běžný návštěvník parku pravděpodobně téměř nezaznamená, zajišťuje odpovídající úroveň bezpečnosti a dlouhodobou udržitelnost dřevin v parku.

Jednou z důležitých součástí této komplexní péče o dřeviny jsou speciální arboristické průzkumy, které jsou v parku prováděny od roku 2016. Jedná se především o **fytopatologický průzkum**, jehož cílem je **včas odhalit dřeviny, které by mohly být nebezpečné pro své okolí**. Jde nejen o **dřeviny výrazně napadené nebezpečnými druhy dřevních hub**, jež mohou způsobit nečekané selhání a pád stromu, kterým mohou být ohroženy objekty a lidé v jejím bezprostředním okolí, ale také **o dřeviny napadené patogenními chorobami a škůdci**, jejichž rozšíření v parku by mohlo znamenat významné riziko pro zdravotní stav a dlouhodobou udržitelnost dalších dřevin v parku. Další součástí našich aktivit v parku je **biologický průzkum**. Tento průzkum provádíme vždy na dřevinách, u nichž je nutné z důvodu bezpečnosti či dlouhodobé udržitelnosti přistoupit k výraznější redukci koruny, nebo pokácení stromu. Cílem tohoto průzkumu je zajistit, aby redukcí dřeviny či jejím odstraněním nedošlo k narušení nebo zničení cenných biotopů zvláště chráněných či ohrožených organismů vyskytujících se v parku. V případech kdy dojde ke konfliktu průvozní bezpečnosti a biologické hodnoty stromu, je navrženo kompromisní ošetření, které umožní co nejlépe zajistit oba tyto velmi důležité faktory péče o dřeviny. Na obou těchto průzkumech se podílí tým odborníků působících aktuálně na Mendlově univerzitě v Brně.

Detailní fytopatologický průzkum je z pravidla zpracováván u dřevin, které byly **inventarizací vyhodnoceny jako rizikové z pohledu provozní bezpečnosti** a zároveň **cenné z pohledu mohutného vzrůstu, kompoziční, biologické či historické hodnoty**. Takovéto dřeviny jsou následně v rámci detailního průzkumu po dobu jednoho roku pravidelně v přibližně měsíčním intervalu navštěvovány a jsou u nich zaznamenávány veškeré nalezené poruchy, poškození a symptomy, díky nimž je možné lépe zhodnotit aktuální stav stromu a predikovat jeho vývoj do budoucna. Na základě těchto informací je následně vyhotoven detailní plán péče o dřevinu, který je výstupem tohoto hodnocení.

Od roku 2017 do současnosti bylo takto v parku zhodnoceno přibližně 650 kusů dřevin na čtyřech lokalitách. Bylo zavčas odhaleno a ošetřeno či pokáceno více než 30 dřevin, které byly v havarijním stavu, tedy stavu kdy hrozí akutně a bezprostředně selhání dřeviny a ohrožení cílů pádu v jejím okolí.

První zpracovávanou lokalitou bylo okolí Podmokelské dráhy. Na této ploše se nachází nádherné mohutné buky a duby, které se postupně z fáze dospělosti dostávají do fáze senescence, což má za následek četné infekce dřevními houbami a další defekty zvyšující pravděpodobnost selhání stromu. Největším problémem na této ploše byl nález několika **mohutných buků, které měly kořenový systém infikovaný vějířovcem obecným**. Tato houba má velmi rychle (až dva metry za rok) postupující a agresivní hnilobu, která způsobuje selhání infikovaných dřevin vývratem. Bohužel jsme byli nuceni u nejvíce infikovaných dřevin navrhnout jejich pokácení z důvodu udržení provozní bezpečnosti lokality. Některé z nich byly na lokalitě dočasně **zachovány ve formě torza, neboť u nich byla v rámci biologického průzkumu zjištěna vysoká biologická hodnota**. Je nádherné nyní po dvou letech od zásahu tyto torza pozorovat, jak i nadále překypují životem. Zároveň je však nutné mít na paměti, že i **torzo může selhat, neboť po odumření stromu dochází z pravidla k několikanásobnému urychlení rozkladu dřeva dřevními houbami**. Všechny námi navržená torza jsou tak i nadále každoročně kontrolovány se zaměřením na jejich biologickou hodnotu a stabilitu.

Další zpracovávanou lokalitou byl prostor bývalého Výstaviště, který byl opětovně přičleněn k parku Stromovka v roce 2017. Stav dřevin na této lokalitě nebyl dobrý, neboť dřívější správce jejich péči dlouhodobě zanedbával. Asi nejzajímavějším nálezem byl javor mlč. V rámci fytopatologického průzkumu bylo zjištěno, že tento javor má bázi a spodní část kmene výrazně **infikovanou dřevomorem kořenovým**, a i další nalezené symptomy nasvědčovaly tomu, že se jedná o velmi rizikovou dřevinu. Po vykácení bylo potvrzeno, že pařez byl mohutně zasažen infekcí dřevomoru a mohlo tak kdykoli dojít k selhání tohoto stromu zlomem ve spodní části kmene.

Dalšími lokalitami, které byly v rámci našeho působení v parku Stromovka hodnoceny, byly okolí restaurace Šlechtovka a okolí dětského hřiště Koníček a Tramvaj a tzv. Bukovka. Na plochách bylo nalezeno několik nebezpečných dřevin, které byly zavčas odstraněny. U ostatních stromů byla navržena vhodná technologie ošetření, s cílem zachovat jejich dlouhodobou udržitelnost a dobrý zdravotní stav.

V roce 2019 jsou naplánovány další průzkumy na nejvíce frekventovaných místech tohoto parku, jako je okolí restaurace Vozovna a Planetária. Budeme se tedy těšit na možná setkání v parku a v případě Vašeho zájmu Vám rádi o detailech těchto průzkumů povíme více.

Autorem článku je Ing. Jiří Rozsypálek (fytopatolog)